

SØREN CHRISTENSEN

"De står som en besætning i et frem-med land."

- Racekrig, besættelse og højrepopulistisk historiepolitik

Ikke mindst i historieforskningen og antropologien har 'historiepolitik' været et centralt tema, siden Eric Hobsbawm og Terence Ranger i 1983 udgav *The Invention of Tradition*. Her viste de, hvordan særligt de moderne nationalstater systematisk benytter en ofte fiktiv kontinuitet mellem fortid og nutid til specifikke politiske formål – til at legitimere statens egen magtudøvelse og til at skabe (eller i hvert fald postulere) enhed og fællesskabsånd i den nationale befolkning (Hobsbawm & Ranger 1983: 9).

Allerede syv år før udgivelsen af Hobsbawms og Rangers bog havde den franske idéhistoriker Michel Foucault brugt en forelæsningsrække ved Collège de France til at undersøge en form for historieskrivning, der på mange måder fremstår som selve modpolen til den historiepolitik, Hobsbawm og Ranger analyserer. Her er der tale om en historieskrivning, der i lige så høj grad er instrumentel og organiseret med henblik på bestemte politiske effekter i nutiden. Men det er ikke en legitimerende men derimod en delegitimerende historieskrivning – en *modhistorie* der netop har til formål at undergrave statens homogeniserende og glorificerende fortælling om sig selv. Omdrejningspunktet for denne modhistorie er det, Foucault kalder 'racekrigen'. Dens grundlæggende træk består i at bruge krigen som prisme på det sociale. Dens mål er at eksponere civiltilstandens tilsyneladende fred som den stivnede form af en krig, der spaltes samfundet og antagonistisk konfronterer herskere og undertrykte. Og det gør den netop med historien som instrument – ved at føre denne spaltning tilbage til et oprindeligt brud, som udgøres af en invasion, hvor en fremmed erobrer gør en indfødt befolkning til genstand for en ydmygende underkastelse, der efterfølgende konsolideres i form af ret og statsadministration.

Foucault fremstiller for det meste racekrigen som en historisk og geografisk situeret diskurs, der i det 19. århundrede på quasi-dialektisk vis ophæves i modernitetens nye universalistiske og statscentrerede diskurser (fra nationalliberalismen til nazismens statsracisme). Samtidig fremstår den imidlertid hos Foucault i mere grundlæggende forstand som en bestemt kritikform, en moddiskurs der – jf. Foucaults egen fascination af

krigsmodellen – ikke er bundet til en bestemt epoke, og som derfor også i nye former kunne tænkes at gøre sig gældende i dag. I den forstand kan man fremføre den tese, at racekrigens moddiskurs ikke blot ophæves i modernitetens universalistiske og statscentrerede diskurser, men samtidig inden for moderniteten selv lever videre netop som deres moddiskurs.

Det er den tese, som denne artikel vil forsøge at underbygge ved at vise, hvordan to grundfigurer i racekrigens diskurs i dag genfremstilles på dele af den europæiske højrefløj. Denne arv har ikke noget med racebegrebet at gøre – alene fordi et biologisk racebegreb, som vi skal se, er racekrigens diskurs fremmed. De to grundfigurer er derimod for det første spaltningen af samfundet i to antagonistiske lejre og for det andet forankringen af denne binære sociale ontologi i en besættelses- og invasionsfigur. Her vil Søren Krarup tjene som dansk eksempel og en af Front Nationals tænketanke som fransk eksempel. Artiklens primære ambition er imidlertid at vise, hvordan disse temaer i dag genfremstilles i form af en ny modhistorie, hvis udgangspunkt er en specifikt moderne besættelseserfaring, nemlig den nazistiske besættelse under 2. Verdenskrig. Her bliver besættelsens og invasionens klassiske temaer genstand for en ny form for historiepoltisk mobilisering, der ikke blot drejer sig om en bestemt historisk episode, men som også på en ny måde rejser spørgsmålet om ansvaret for modernitetens emblematiske ideologiske katastrofe, nemlig totalitarismen.

Artiklen falder derfor i tre dele. Først præsenteres Foucaults fremstilling af racekrigens grundfigurer.¹ Herefter vises det gennem en række eksempler, hvordan disse grundfigurer genoptages i aktuelle former for højrepopulistisk og højrenational tænkning. Endelig vises det, hvordan disse figurer forbindes med besættelsestiden i en historiepoltik, der mobiliserer besættelsestidens historie med henblik på at eksponere modernitetens humanisme og universalisme som både forudsætningen for og arvtageren til totalitarismen.

Racekrig som modhistorie

Med historien om racekrigen fremkommer der ifølge Foucault for første gang en historieskrivning, som ikke indgår i 'magtens ritualer' (Foucault 1997: 58), som ikke glorificerer suveræniteten, men hvis centrum tværtimod er de besejrede med al deres ydmygelse og hævnthirst. Racekrigens historie er derfor heller ikke en imperial historie om magtens glans, men en bibelsk historie om lidelse og (fremtidig) forløsning. Og denne

historie er i sin grundstruktur en *binær* historie – Rom mod Jerusalem, de uretfærdige mod de retfærdige:

[P]å den ene side den ene gruppe, på den anden side den anden, de uretfærdige og de retfærdige, herreerne og dem der er underkastet dem, de rige og de fattige, de mægtige og dem der kun har deres hænder, dem der invaderer landet og dem der ryster for dem, despoterne og folket der knurrer [...] (Foucault 1997: 65).

Det, der bryder frem med racekrigens diskurs, er således en antagonisk historie, der 'flænger samfundet' (Foucault 1997: 64), for så vidt som den brutalt eksponerer det, der giver sig ud for at være ét – civiltilstanden – som to: de herskendes permanente krig mod de beherskede. Og den form, hvori denne krig udspiller sig, er frem for alt loven selv. Loven er intet andet end racekrigens stivnede form, og i den forstand er racekrigs-diskursens opildnen til revolte ikke et brud på civiltilstandens fred men tværtimod det nødvendige modstykke til denne civiltilstands egen iboende vold.

For racekrigens historikere er denne krig, der raser i det sociale, som navnet siger en krig mellem racer. Disse racer er imidlertid ikke racer i det 20. århundredes medicinsk-biologiske forstand. De er derimod grupper, der af fødsel, love, sprog og skikke er hinanden fremmede, dvs. det der på dette tidspunkt også kaldes 'nationer' (Foucault 1997: 117), og som i moderne nationalismeforskning snarest ville hedde 'ethnier' (Smith 1991). I racekrigens diskurs er disse racer imidlertid ikke blot hinanden fremmede, men hinanden fjendtlige. De er netop antagonistiske, for så vidt som det, der spalter dem, samtidig binder dem til hinanden. Og det, der på én gang spalter dem og binder dem til hinanden, hedder i racekrigens vokabular 'erobring', 'invasion' og 'besættelse' (Foucault 1997: 88ff.) Erobring, invasion og besættelse er racekrigens grundkendsgerning. Ikke blot er der ikke én nation, men to. Men der er to, fordi den ene har invaderet den andens land og gjort dens befolkning til trælle. Det er denne grundkendsgerning, som racekrigens historikere søger at eksponere. For det er i kraft af den, at der ikke er nogen civiltilstand, men kun en størket krig – det er i kraft af den, at suveræniteten kan eksponeres som en besættelsesmagt, hvis ret alene udspringer af undertvingelsen af en indfødt befolkning.

I Foucaults fremstilling optræder denne historie i to modsatrettede varianter – nemlig en aristokratisk variant (som også er en fransk variant) og en populistisk variant (som også er en engelsk variant). Den aristokratiske historie er en historie om knægtede herrerettigheder. Adelen herrerettig-

heder er netop et resultat af erobring og invasion. Det er fordi, frankerne undertvang gallerne, at der vedvarende er ikke én men to nationer – erobrerne og de besejrede, dem der hersker og dem, der adlyder. Det er kun, hævder således Boulainvilliers, i kraft af denne "krigeriske spænding mellem et aristokrati og folkets masse" (Foucault 1997: 139), at et samfund kan forblive vitalt. I det aristokratiske perspektiv er racekrigens historie imidlertid en historie om, hvordan denne vitale antagonisme langsomt opløses. Dette er frem for alt kongemagtens værk. Gennem en serie af "misgerninger, uretfærdigheder, overgreb, ekspropriationer, forræderier" (Foucault 1997: 115) undergraver kongen adelens herrerettigheder, opløfter det lave folk og opløser således selve raceantagonismen i sin egen suverænitets falske enhed.

Med sin tale om invasion og erobring vil aristokratiet således reaktivere den racekrig, som kongemagten tildækker. Det samme gælder – om end på en ganske måde – den populistiske variant af racekrigens diskurs. Her tales der ikke i herrernes, men i de besattes og undertvingnes navn. Det er den engelske kongemagts modstandere – som *the Levellers* og *the Diggers* – der i det revolutionære 17. århundrede formulerer denne variant mest radikalt. For dem er racekrigens historie et middel til at eksponere den uretfærdighed og vold, der raser i det royale retssystem selv. Det gør de netop ved at eksponere dette retssystems herkomst i invasion og besættelse – i Wilhelm Erobreren og i den normanniske undertvingelse af den indfødte saksiske befolkning. Den royale ret er normannernes ret, en erobrerens ret der af samme grund ikke er én ret men to: ret for normannerne og uret for sakserne. Det, som kongen og adelen kalder lov og ret (og som foregår på fransk!), er derfor intet andet end en besættelsesmagt – normannernes organiserede udplyndring af sakserne (Foucault 1997: 93). I den forstand er den royale ret selve den form, hvori det normanniske aristokrati fører krig mod det saksiske folk, hvori det dagligt genpåfører dem erobringens ydmygelse. Og dette har det saksiske folk altid forstået, for så vidt de aldrig er holdt op med at gøre modstand og opstand, for så vidt de aldrig er holdt op med at betragte 'civiltilstanden' som en krig der for dem drejer sig om at fordrive besætterne – at afkaste 'det normanniske åg' (Foucault 1997: 91).

Med Den Franske Revolution slutter imidlertid ifølge Foucault racekrigs-historiens storhedstid. Det betyder ikke, at dens temaer forsvinder. Disse temaer får imidlertid nye betydninger, i og med at de genfremstilles inden for de universalistiske, dialektiske og statscentrerede rationalitets-

former, der kendetegner moderniteten. Racekrigs-historiens 'racer' bliver nu for det første til nationalliberalismens 'nationer'. For det andet bliver de til marxismens dialektisk formidlede antagonisme mellem 'klasser'. Og for det tredje bliver de til statsracismens biologiske 'race', der skal forsvares mod de fremmedlegemer, der infiltrerer den, og som udgør en trussel mod dens sundhed og vitalitet.

Som fremhævet i indledningen kan man imidlertid argumentere for, at racekrigen i moderniteten ikke blot lever videre ophævet i disse universalistiske, dialektiske og statsracistiske diskurser, men også som en kritik af dem – som deres moddiskurs. I det følgende vil jeg derfor føre det populistiske spor, Foucault lægger ud, frem til nutidens såkaldte 'højrepopulisme' med henblik på at vise, hvordan racekrigens figurer her genoptages i form af en binær modhistorie, der på den ene side stiller netop universalisme og statsracisme (eller 'totalitarisme') og på den anden de nationale og folkelige kræfter.

Højrepopulistiske reaktiveringer af racekrigens figurer

De partier, vi i dag i Vesteuropa kender som 'højrepopulistiske', træder for alvor ind på den politiske scene i 1980'erne og 1990'erne. Mange af dem har imidlertid afgørende forudsætninger i tidligere populistiske partier og bevægelser. I Frankrig gælder det især 'poujadismen' (opkaldt efter lederen Pierre Poujade), en protestbevægelse, hvor Jean-Marie Le Pen i 1950'erne træder sine politiske barnesko, og som frem for alt er en småborgerlig mobilisering mod den franske stats bureaukrati og skatteudplyndring (Shields 2007: 68). I Danmark gælder det Fremskridtspartiet, der i 1970'erne og 1980'erne mobiliserer på de samme temaer, og hvor mange af de nuværende frontfigurer i Dansk Folkeparti tilsvarende træder deres politiske barnesko. Det, som poujadismen og Fremskridtspartiet har til fælles med deres efterfølgere, er netop en binær social ontologi. De erklærer – som racekrigens historikere gjorde det – at det, der giver sig ud for at være ét (et velfærdssamfund, en moderne rationaliseret stat) i virkeligheden er to: på den ene side et 'folk' der forsøger at opretholde en simpel og anstændig tilværelse, på den anden side en 'elite', en herrekaste der igennem sin lovgivning og administration udplyndrer det folk, hvis livsform den foragter.

I mange år har dette binære politiske skema imidlertid kun begrænset og periodisk succes. Selv Front National oplever efter stiftelsen i 1972 en

12 år lang ørkenvandring med valgresultater i omegnen af 1%. Når dette vender i 1984, hænger det blandet andet sammen med to forhold. Det første er den franske socialismes kollaps i 1983 og dens efterfølgende omstilling til en tempereret socialdemokratisme på de internationale finansmarketers betingelser. Hvor socialismen tidligere tilbød et rivaliserende binært politisk skema, erhverver Front National nu noget nær monopol på binær politisk retorik. Som bl.a. Slavoj Žižek (2002) og Chantal Mouffe (2005) har fremhævet, er det dette, som 1990'ernes 'Tredje Vejs-tænkning' kan siges at generalisere. Jo mere 'klassekampen' bliver dårlig politisk smag, jo mere skabes der rum for højrepopulismens binære politiske skemaer: 'os' over for 'dem', 'folket' over for 'eliten'.

Den anden grund er, at indvandringsspørgsmålet på netop dette tidspunkt bliver et centralt tema i den offentlige debat. Dette giver nemlig fornyet centralitet til racekrigens anden grundfigur – erobring, invasion og besættelse. At dette har været et centralt tema i de sidste 25 års kritik af 'masseindvandringen' betyder imidlertid ikke entydigt – som vi senere skal se flere eksempler på – at det er 'de fremmede', der her kommer til at udgøre besættterne. I visse tilfælde kan besættelsesfiguren tværtimod fungere helt uden henvisning til indvandrerne, sådan som det er tilfældet, når Søren Krarup med et citat af den nationalkonservative forfatter Harald Nielsen angriber 'Systemet Politiken':

De står som en besætning i et fremmed land. De er normannerne, der har undervundet angelsakserne, men som aldrig har forstået eller brudt sig om at forstå det folks natur og livssyn, som de ville beherske.

De har fra deres mere forfinede kulturs stade set ned på de indfødte, som de – på grund af bedre våben og taktik – havde let ved at tilføje nederlag. De har indført en dobbelt ret i landet: en for sig og en for de andre. De andre svarede man ikke – man straffede dem. De har levet i deres borg bag optrukken vindebro. Kun når det gjaldt en rask lille fejde, nedslagtningen af nogle indfødte eller et muntert jagtparti, sænkede den. De har haft et andet sprog, andre manerer og andre nydelser end de undervungne (Krarup 2006: 18).

Elitens herredømme er i sig selv et fremmedherredømme. I det perspektiv udgør nutidens indvandring ikke bare en ny besættelse, den er i lige så høj grad det, der symboliserer en allerede igangværende besættelse. At indvandrerne overhovedet er til stede i det nationale rum, er frem for alt et tegn på eliternes svigt, på deres egen anti-nationale fremmedhed. Når indvandrerne er centrale i genfremstillingen af besættelsesfiguren er

det derfor ikke mindst, fordi de gør det muligt at symbolisere elitens egen fremmedhed. 'De fremmede' er dem, der eksternaliserer, som lægger krop og (pseudo-)konkret eksistens til elitens egen iboende fremmedhed. I den forstand udgør den nationale antagonisme ('de indfødte' i forhold til 'de fremmede') – sandheden om den sociale antagonisme ('folket' i forhold til 'eliten'). Den eksponerer dramatisk – som fortidens racenavne – elitens herredømme som et fremmedherredømme, som en besættelsesmagt blandt andre besættelsesmagter.

Besættelsens historiepolitik

I denne besættelsesretorik ligger der imidlertid ikke en simpel gentagelse, men derimod en moderne genfremstilling af besættelsesfiguren – og det gør der, for så vidt som besættelsesretorikken samtidig reaktiverer en specifik besættelseserfaring, nemlig den nazistiske besættelse under 2. Verdenskrig og hele det mellemværende med nazismen og fascismen, der knytter sig hertil. Det er velkendt, at det i høj grad er ved hjælp af sammenligninger med disse politiske bevægelser, at Vesteuropas højrepopulistiske partier de sidste årtier er blevet søgt bekæmpet. Referencer til nazisme og fascisme har udgjort en helt central del af det politiske establishments bestræbelse på at udgrænse, at etablere en *cordon sanitaire* omkring de højrepopulistiske partier. Det er i denne sammenhæng, at besættelsesfiguren bliver løftestang for en moddiskurs – en modhistorie, der med udgangspunkt i en kritik af den aktuelle 'besættelsesmagt' foretager en strategisk omvending af de etablerede politiske positioner frem for alt i forhold til spørgsmålet om totalitarismen.

I det franske tilfælde kommer denne strategi bl.a. til udtryk i en bog, som Front National i 1994 udgiver under den sigende titel *D'une résistance à l'autre*. Den nye besættelse, som nationen i dag gennemlever, er også for Front National på én og samme tid en besættelse fra indvandrerne og fra elitens - 'den politiske klasses' - side. I den ovennævnte bog erklærer Front Nationals (daværende) næstkommanderende Bruno Mégret således, at den tyske invasion i dag gentager sig i form af en invasion af immigranter med den politiske klasse som kollaboratører: (Conseil scientifique du Front National [CsFN] 1994: 22). Men i en tale fra samme år af Jean-Marie Le Pen er det den politiske klasse selv, der er blevet besættelsesmagten: "Den politiske klasse tjener ikke længere landet, den besætter det" (Taguieff 2008: 254). De fremmede og den politiske klasse falder således sammen inden

for et binært skema, der spalter det sociale i de samme lejre som under 2. Verdenskrig. Som Le Pen under præsidentvalgkampen mod Chirac i 2002 beskriver det: "Der er i dag i Frankrig to lejre, Besættelsens lejr og vores lejr, Befrielsens" (Taguieff 2008: 255). Denne brutale todeling reducerer ikke blot det sociale til en *de facto* krigstilstand, den vender samtidig de politiske positioner på hovedet. Le Pens politiske diskurs, der ofte – fx i overtagelsen af Pétains slogan *Travail, famille, patrie*, – spiller på arven fra besættelsestidens kollaborationistiske Vichy-regime, bliver her befrielsens diskurs, mens den politiske orden, der har hersket siden Befrielsen i 1944 nu fremstår som den sande besættelsesmagt.

Denne systematiske brug af referencer til Besættelsen genfindes i de seneste årtiers danske mobilisering mod 'masseindvandringen' – og her i en endnu stærkere og mere elaboreret form. Det skyldes formodentlig, at hvor Front National blandt andet er udsprunget af Vichy-loyalistiske og neo-fascistiske politiske miljøer, er reaktiveringen af besættelsesfiguren i Danmark i hvert fald delvist knyttet til nationalkonservative miljøer med historiske og personlige rødder i modstandsbevægelsen. Det bedste eksempel på dette er Søren Krarup.² Og det er netop Søren Krarup, der mere konsekvent end nogen anden har brugt besættelsesfiguren som retorisk våben i kampen om indvandringspolitikken. Denne figur er helt central allerede i det slag, der for alvor indleder den danske kamp om indvandringspolitikken, og som åbnes, da Søren Krarup i 1986 indrykker en avisannonce, der under overskriften 'Nej, ikke en krone' opfordrer danskerne til at boykotte Flygtningehjælpens landsindsamling. Effekten af denne annonce beror netop på den måde, hvorpå den retorisk spalter det sociale. Den eksponerer brutalt det, der giver sig ud for at være en national humanitær konsensus som det modsatte – en herrekastes krig mod landets egen befolkning. Langt fra at være et symbol på en humanitær konsensus er Flygtningehjælpen ifølge Krarup tværtimod "som en besættelsesmagt i et fremmed land." Den er "en stat i staten, der gennemtvinger lovgivningen i Folketinget, terroriserer den offentlige debat, dræner statskassen for millioner og opfører sig som en ridefoged blandt fæstebønder" (Engelbreth Larsen 2001: 20).³

Det er denne krigs- og besættelsesretorik, Søren Krarup skærper, da han året efter udsender bogen *En måned i efteråret* om begivenhedsforløbet. Som undertitel har bogen 'Rapport fra en borgerkrig'. Denne undertitel er præcis i den forstand, at det sociale her netop fremstilles som en krig. Danmark er ikke én nation, men to nationer i krig med hinanden. Flygt-

ningeindsamlingen er et 'slag om Danmark' udkæmpet mellem 'to arméer' – 'det menige, folkelige Danmark' og 'det officielle Danmark', der hver især "rykker[r] i stilling og markere[r] fronten" (Krarup 1987: 31). Denne krig er imidlertid ikke en hvilken som helst borgerkrig, den er en modstandskamp, en genopførelse af besættelsestiden, hvor Flygtningehjælpen og resten af det 'officielle' Danmark udgør besættelsesmagten, og hvor Krarup og hans Komité mod Flygtningeloven udgør modstandsbevægelsen. Da komitéen, der bl.a. andet omfatter et af modstandsbevægelsens ikoner, Jens Toldstrup, mødes første gang, føler de det "snart som om 'frihedsrådet' holdt møde" (Krarup 1987: 59), og under mødet underholder Toldstrup, "den gamle nedkastningschef", med "realistiske detaljer fra forrige modstandskamp" (Krarup 1987: 62). Den folkelige mobilisering mod flygtningepolitikken sammenlignes med folkestrejken i 1943 (Krarup 1987: 76), og reaktionen på Krarups annonce giver mindelser om 5. maj: "Vi kan ikke bestille andet end at sidde ved [telefon]røret. [...] Og det er lutter taknemmelige, ja formeligt befriede folk, vi taler med. Nogle græder ligefrem i telefonen" (Krarup 1987: 18).

Dette er imidlertid kun det første led i den historiepolitik, som besættelsen her er genstand for. For hvis det første skridt består i at vende besættelsestidens etablerede positioner om, at vise at det i dag er de 'anti-racistiske' eliter, der er besættelserne, og de nationalkonservative kræfter der er modstandsfolkene, så må det næste skridt bestå i at vise, at dette slet ikke er en omvendning – at også modstandskampen selv var en kamp mellem nationale modstandsfolk og kosmopolitiske eller anti-nationale eliter. Det er netop dette, Søren Krarup gør i sin bog om *Systemskiftet*. Under den sigende kapitloverskrift 'Angelsakserne rejser sig' fremstiller Krarup her besættelsestiden som en kamp, ikke mellem tyskere og danskere eller nazister og demokrater, men derimod mellem de anti-nationale magthavere på den ene side og det undertrykte nationale folk på den anden. Modstandskampen er frem for alt "en kamp mod samarbejdspolitikkerne. Et folkeligt oprør mod de politiske magthavere" (Krarup 2006: 36). I den forstand er det de facto den politisk-kulturelle elite, der kommer til at udgøre besættelsesmagten. Som det i nutiden er tilfældet med indvanderne, tjener tyskerne først og fremmest som symbolsk markør for elitens egen fremmedhed, som det der eksponerer dens "svind[el] med den nationale eksistens." (Krarup 2006: 19) Det er kort sagt ikke, fordi eliten samarbejder med tyskerne, at den er anti-national; det er, fordi den i sit væsen er anti-national, at den samarbejder med tyskerne.

I dette perspektiv, hvor modstandskampen retter sig mod den politisk-kulturelle elite snarere end mod tyskerne, får besættelsestiden også en ny udgang. Den bliver ikke en historie om befrielse, men derimod historien om et bittert nederlag – om hvordan "angelsaksernes oprør bukkede under" (Krarup 2006: 39). For mens tyskerne besejres, så vender eliten tilbage, genbesætter sine gamle positioner og viderefører "Systemet Politikens normanniske herredømme" (Krarup 2006: 39), der kulminerer i 1980'ernes indvandringspolitik. Det er denne figur, der for alvor forlener det, som Krarup kalder "Systemskiftet af 2001" (Krarup 2006: 10) med historisk betydning. Det er nemlig først med dette 'systemskifte', at besættelsestidens modsætninger finder deres endelige udgang og at den folkelige modstand, der blev vakt under 2. Verdenskrig, bringes til sejr. Først i 2001, hvor den anti-nationale elite smides på porten, afsluttes Besættelsen definitivt.

I Krarups fremstilling er besættelsestiden således ikke en unik historisk begivenhed. Den er en (ganske vist central) episode i en historie, der gang på gang stiller det nationale folk over for den anti-nationale elite som modstandsfolk over for besættelse. Det er denne grundfigur, man genfinder i Front Nationals genfremstilling af besættelsestiden. "Vores blik på denne epoke", siger Jean-Marie Le Pen, "bør [...] være det samme som det, vi kaster på hele Frankrigs historie, dette Frankrig som gennem århundreder har skabt sig en identitet, som vi i dag har fået betroet, og som vi kæmper for med samme lidenskab som den, der optændte frihedskæmperne" (CsFN: 93). I dette perspektiv fremstår modstandskampen – *la Résistance* – som en (ganske vist "emblematiske") episode i en århundredlang kamp; en kamp der går tilbage til Jeanne d'Arc eller til Karl Martel, og som er en kamp for organisk fransk identitet.

Dermed bytter 'venstre' og 'højre' position i forhold til modstandskampen. Den 'organiske' eller 'integrale' nationalisme, der i begyndelsen af det 20. århundrede blev formuleret af fremtrædende højrenationale som Charles Maurras og Maurice Barrès, og som siden 1945 er blevet forbundet med besættelsen, fordi den udgjorde en vigtig inspiration for både fascismen og Pétain, optræder nu som selve indbegrebet af modstanden. Og tilsvarende kommer 'venstre' nu til at indtage besættelsesmagts plads. Det gør den, for så vidt som fascismen selv genfremstilles som en socialistisk ideologi. Nok rummer fascismen også nationalistiske elementer, men det er ikke disse elementer, der gør den til fascisme. Det er først, når nationalismen forgiftes af socialistisk ideologi, at fascismen opstår.

Det er denne ideologi, Front National-ideologen Yvan Blot kalder 'den gnostiske ånd' (CsFN: 41) – en revolutionær og universalistisk drøm om at skabe 'det nye menneske', hvis blodige spor løber gennem hele venstrefløjens historie fra Robespierre til Lenin (CsFN: 42).

I dette perspektiv bliver totalitarismen per se socialisme – et produkt af venstrefløjens 'gnostiske ånd'. Og tilsvarende bliver det nationale højre, der kun vil redde 'det virkelige, konkrete menneske' (CsFN: 42) den anti-totalitære kraft par excellence. En beslægtet figur gør sig gældende hos Søren Krarup, for hvem totalitarismen er en art humanisme – en logisk konsekvens af den humanistiske ideologi "om det rene, retfærdige menneske" (Krarup 1994: 134) – og for hvem den nationale og kristelige eksistens tilsvarende udgør den anti-totalitære kraft par excellence.

I denne højrepopulistiske diskurs over besættelsen er der derfor i dag ikke blot tale om en besættelse, lige som der under 2. Verdenskrig var tale om en besættelse. Der er tale om den samme besættelse – om en besættelse af de samme ideologiske kræfter som dem, der var ansvarlige for totalitarismens excesser. I den forstand er der her tale om en historiepolitik, som delegitimerer nutidens (angivelige) ideologiske magthavere ved at vise, at der er arvtagerne til netop de ideologiske kræfter, som de selv fornægter og fordømmer, og som de bruger til at stigmatisere deres modstandere. Det er netop forskydningen af dette stigma – 'totalitarisme' og 'racisme' – der er den afgørende indsats i disse varianter af højrepopulistisk modhistorie. Og det er mere end noget andet dette, der gør dem til historiepolitik. Det er nemlig frem for alt i kraft af dette stigmas forskydning fra 'nationalisme' til 'humanisme', at fortællingen om besættelse og modstand ikke blot kommer til at dreje sig om fortiden, men i endnu højere grad om fordelingen af legitime og illegitime politiske positioner i nutiden.

Noter

- 1 For en grundigere og mere generel introduktion til Foucaults forelæsninger om racekrigen se Rasmussen 2005.
- 2 Som Søren Krarup hyppigt fremhæver i sine bøger, var både fættteren Jesper Langballe og hans egne forældre aktive deltagere i den jyske modstandsbevægelse under 2. Verdenskrig.
- 3 Engelbreth Larsens bog giver derudover en lang række andre eksempler på Søren Krarups brug af besættelsesretorikken.

Litteratur

- Conseil scientifique du Front National [CsFN] (1994): *D'une résistance à l'autre. L'histoire en question 1940-1993*, Paris: Éditions nationales.
- Foucault, Michel (1997): "Il faut défendre la société." *Cours au Collège de France, 1976*, Paris: Seuil/Gallimard.
- Foucault, Michel (2001) [1971]: "Nietzsche, genealogien, historien" i Michel Foucault, *Talens forfatning*, København: Hans Reitzels Forlag.
- Hobsbawm, Eric & Ranger, Terence (1983): *The Invention of Tradition*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Krarup, Søren (1987): *En måned i efteråret*, Tønder: Tidehvervs Forlag.
- (1994): *Den danske nødvendighed*, Viborg: Spektrum
- (2006): *Systemskiftet. I kulturkampens tegn*, København: Gyldendal.
- Larsen, Rune Engelbreth (2001): *Det nye højre i Danmark*, København: Tiderne Skifter.
- Mouffe, Chantal (2005): "The 'End of Politics' and the Challenge of Right-Wing Populism", i Francisco Panizza (red.), *Populism and the Mirror of Democracy*, London/New York: Verso.
- Shields, James G. (2007): *The Extreme Right in France. From Pétain to Le Pen*, London/New York: Routledge.
- Rasmussen, Palle (2005): "Magt som krig. Foucaults forelæsninger om krigens rationalitet", *Arbejdspapirer om Læring* 3. Ålborg: Institut for Læring, Aalborg Universitet.
- Smith, Anthony (1991): *National Identity*, London: Penguin Books
- Taguieff, Pierre-André (2007): *L'illusion populiste. Essai sur les démagogies de l'âge démocratique*, Paris: Éditions Flammarion.
- Žižek, Slavoj (2002): "Conclusion" i Slavoj Žižek, *Did Somebody Say Totalitarianism?*, London/New York: Verso.